

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора
Кузьменко Оксани Володимирівни на дисертацію
Волкової Людмили Миколаївни «Адміністративно-правове забезпечення
діяльності органів правосуддя в Україні», подану на здобуття наукового
ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 –
адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Сучасна діяльність органів правосуддя є недосконалою та недосить ефективною. Це пов'язано з низкою проблем: недосконалість адміністративно-правового забезпечення судової влади, посягання на незалежність суддів, адвокатів та прокурорів, невідповідність засадам функціонування судової влади європейським стандартам та інші. Ці всі негативні фактори зумовлюють не виконання або неналежне функцій судової влади в українському суспільстві.

При цьому, Стратегією реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів визначено, що реформування системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів здійснюватиметься за такими напрямками: забезпечення незалежності, безсторонності та неупередженості суддів; оптимізація суддівського врядування та системи кар'єрного просування суддів; підвищення професійного рівня суддів; підвищення прозорості діяльності суддів та рівня їх відповідальності; підвищення ефективності правосуддя та оптимізація повноважень судів різних юрисдикцій; забезпечення прозорості та відкритості правосуддя; посилення гарантій здійснення адвокатської діяльності та забезпечення доступності безоплатної правової допомоги; реорганізація системи виконання судових рішень та підвищення ефективності виконавчого провадження; приведення повноважень та діяльності органів прокуратури до європейських стандартів; удосконалення процесуального забезпечення справедливості і права на захист під час кримінального провадження; підвищення рівня ефективності роботи судових

та правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинністю та випадками корупції; підвищення ефективності попередження злочинів і реабілітації засуджених та вдосконалення системи виконання покарань; забезпечення належної координації правових інститутів та єдності інформаційної системи.

Таким чином, проведення судової реформи, що поєднується із проблемами в забезпеченні органів прокуратури та затягуванням реформи адвокатури стимулює до удосконалення сфери забезпечення органів правосуддя та підкреслює актуальність та своєчасність дисертаційної роботи на тему «Адміністративно-правове забезпечення діяльності органів правосуддя в Україні».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації, їх достовірність, новизна

Достовірність та теоретичні обґрунтованість наукових положень висновків та рекомендацій, які сформульовані в дисертаційному дослідженні забезпечена в першу чергу достатнім обсягом теоретичного та практичного матеріалу, що був опрацьований дисертантом під час підготовки та написання дисертаційного дослідження, а також застосуванням широкого спектру загальнонаукових та спеціальних методів дослідження для отримання пропозицій та висновків.

Діалектичний метод використано при вивченні процесу забезпечення правосуддя в період його функціонування. Логічний метод застосовувався при формуванні наукової новизни, нових понять та класифікацій. Метод системного аналізу дозволив виявити внутрішню методологію публічного адміністрування органів правосуддя. Структурно-функціональний метод дав змогу поділити публічне адміністрування органів правосуддя на складові та виявити взаємозв'язок між ними. Формально-юридичний метод застосовувався у більшості підрозділів роботи при аналізі правових норм, які визначають забезпечення діяльності органів правосуддя. Метод класифікації дозволив систематизувати елементи адміністративно-правового статусу та

принципів діяльності органів правосуддя в Україні. Порівняльно-правовий метод дозволив проаналізувати міжнародний та іноземний досвід забезпечення діяльності органів правосуддя. Метод теоретико-правового прогнозування дав змогу визначити напрямки вдосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності органів правосуддя в Україні. Соціально-правовий метод використовувався при дослідженні забезпечення діяльності органів правосуддя в Україні на базі реальних соціальних фактів, в результаті чого було проведено власне соціологічне опитування.

Обґрунтованість висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження підтверджується наявністю актів впровадження результатів дослідження в: науково-дослідну сферу для подальшого теоретичного розроблення питань адміністративно-правового забезпечення діяльності органів правосуддя в Україні (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права); правозастосовну діяльність – використання одержаних результатів підвищило ефективність судів, суддів, прокурорів, адвокатів, органів судового врядування, органів судового самоврядування (акт упровадження Інституту права та перепідготовки Міністерства юстиції України); навчальний процес під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Адміністративне адміністративного право України», при підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій (акт упровадження кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України).

Результати дисертаційного дослідження можуть бути корисними як для науковців, які працюють у сфері адміністративного права, так і для сфери судочинства.

Мета роботи полягає в тому, щоб на основі теоретико-методологічного аналізу національних та міжнародних нормативних актів і практики

діяльності суб'єктів здійснення правосуддя визначити адміністративно-правове забезпечення діяльності органів правосуддя в Україні.

Відповідною гарантією достовірності та теоретичної обґрунтованості наукових положень висновків та рекомендацій, сформульованих автором є вірно поставлена мета та завдання дослідження, логіка викладеного матеріалу. Структура дисертаційної роботи дозволила автору повно охопити предмет дисертаційного дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів аргументується тим, що дисертація є комплексним дослідженням, у якому виконано актуальне наукове завдання щодо удосконалення та розвитку належного адміністративно-правового забезпечення діяльності органів правосуддя в Україні. У результаті здійсненого аналізу сформовано низку наукових висновків, ідей та пропозицій, відмінних від раніше одержаних результатів.

Автором уперше розкрита сутність адміністративно-правового забезпечення органів правосуддя як системи публічного адміністрування стосовно створення належних умов для здійснення судочинства та надання судово-адміністративних послуг на основі визнаних суспільством засад шляхом реалізації норм адміністративного права з метою реалізації основного завдання судочинства – захисту та відновлення прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб та забезпечення публічного інтересу держави.

Дисертанткою удосконалено наукове розуміння публічного адміністрування прокуратури України як владно-регулюючої, управлінсько-системної, ієрархічної діяльності Генерального прокурора та прямо підпорядкованих йому кадрових та забезпечувальних підрозділів з використанням різноманітних інструментів публічного адміністрування, спрямованих на гарантування громадянам та державі якісного і ефективного державного обвинувачення, системою високопрофесійних, добросовісних і забезпечених усіх необхідним для виконання своїх функцій, прокурорів.

Отримали подальшого розвитку наукові положення щодо публічного адміністрування адвокатури як особливого виду адміністративної діяльності публічної адміністрації на засадах самостійності та самоврядності, як одночасного інституту громадянського суспільства та органів правосуддя щодо правових, організаційно-правових та інформативно-правових чинників кадрового, внутрішньо-захисного, дисциплінарного та публічно-фінансового регулювання, координації та співпраці адвокатури з публічними і приватними суб'єктами з метою реалізації права кожної особи на правовий захист у доступній і якісній формі.

Тобто роботі притаманна наукова новизна, порушено ряд неосвітлених вітчизняною адміністративною наукою проблем, вирішення яких дозволить ефективніше забезпечувати правосуддя в Україні.

У висновках дисертації на основі теорії адміністративного права, чинного національного, міжнародного та іноземного законодавства, аналізу особливостей діяльності публічної адміністрації наведено нове вирішення наукового завдання стосовно адміністративно-правового забезпечення діяльності органів правосуддя в Україні, викладено найбільш важливі наукові результати.

Автором сформовано поняття та описано сутність адміністративно-правового забезпечення діяльності органів правосуддя в Україні. Розкрито адміністративно-правовий статус органів правосуддя в Україні. Виявлено та узагальнено принципи адміністративно-правового забезпечення діяльності органів правосуддя. Розкрито особливості публічного адміністрування системи судоустрою в Україні як комплексної, системної та цілеспрямованої правової діяльності загальних і спеціальних суб'єктів публічного адміністрування за допомогою публічного інструментарію стосовно створення належних умов для здійснення справедливого судочинства та отримання особами в системі судової влади якісних і своєчасних судово-адміністративних послуг.

З'ясовано, що публічне адміністрування адвокатури здійснюється різними за функціональним складом публічними суб'єктами, основу яких складають органи юстиції та спеціалізовані органи адвокатського самоврядування. Розкрито особливості публічного адміністрування прокуратури України, межі здійснення якого поширюються як на внутрішні відносини (правове, організаційне, матеріальне, інформаційне забезпечення діяльності прокурорів), так і на зовнішні (розвиток співпраці між різними органами влади, попередження корупційних проявів у цій сфері). Визначено аспекти застосування громадського контролю в публічному адмініструванні органів правосуддя в Україні.

Виявлено та узагальнено наукові положення щодо міжнародного та іноземного досвіду адміністративно-правового забезпечення діяльності органів правосуддя. Удосконалено адміністративно-правове забезпечення діяльності органів правосуддя в Україні.

Таким чином, висновки дисертації є цілісними, логічними та обґрунтованими, відповідають меті за завданням дослідження та містять важливі теоретичні положення щодо вдосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності органів правосуддя в Україні.

Повнота викладення наукових результатів в опублікованих працях здобувача

Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремі її аспекти та висновки були оприлюднені дисертантом на трьох міжнародних науково-практичних конференціях.

Перелік наукових праць, що опубліковані здобувачем та аналіз їх змісту свідчить про те, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження достатньо повно викладені у вітчизняних наукових фахових виданнях, пройшли апробацію у науково-практичних конференціях і матеріалах круглого столу.

Дискусійні положення дисертаційної роботи

За результатами розгляду роботи, потрібно також звернути увагу дисертанта на наступні дискусійні положення в роботі:

1. на с. 71 роботи авторка вказує, що урахувуючи специфіку класифікації, принципи адміністративно-правового забезпечення діяльності органів правосуддя поділяються, зокрема, за змістом на конструктивні, функціональні, організаційні, охоронні. Однак, далі по тексту роботи здобувачка не розкриває, які саме принципи відносяться до конструктивних, функціональних, організаційних та охоронних. Відсутня їх характеристика, та обґрунтування саме цих принципів;

2. не можемо погодитися з наведеним авторським визначенням адміністративно-правового статусу органів правосуддя, так як: по-перше, зміст правового статусу не може бути покладено «публічно правове становища відповідних органів»; по-друге, не зрозумілий вислів «з метою забезпечення незалежності суддів, гарантій діяльності прокурорів та адвокатів», по-третє, правовий статус не може встановлюватися «з метою підвищення ефективності захисту і відновлення прав, свобод та законних інтересів осіб та публічного інтересу держави в судовий спосіб»;

3. у висновках до розділу 2 авторка стверджує, що основну частку публічного адміністрування адвокатурою в Україні як самостійного інституту здійснюють органи адвокатського самоврядування. При цьому, не вказує про роль органів виконавчої влади в площині адміністрування адвокатури.

4. на с. 170 дисертації здобувач зазначає, що прецедентна практика свідчить, що рішення Громадської ради доброчесності щодо невідповідності кандидата вимогам на посаду судді можуть оскаржуватися з підстав того, що Громадська рада доброчесності не є суб'єктом владних повноважень. Не зрозумілим є дане твердження, а якщо вона (Громадська рада) мала б владні повноваження, то її рішення було б не можливо оскаржувати?

5. у підрозділі 3.1 дисертантка аналізує іноземний досвід адміністративно-правового забезпечення діяльності органів правосуддя.

однак не вказує, модель якої країни чи країн є найбільш прийнятними для імплементації в Україну.

В тім зазначені зауваження та побажання мають переважно дискусійний характер, тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Загальні висновки

Дисертаційна робота Волкової Людмили Миколаївни «Адміністративно-правове забезпечення діяльності органів правосуддя в Україні» виконана на високому науковому рівні, є завершеним самостійним дослідженням, характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок здобувача в науку.

Висновки та рекомендації, що отримані під час дослідження мають важливе практичне та теоретичне значення для оптимізації та підвищення ефективності адміністративно-правового забезпечення діяльності органів правосуддя в Україні та для розвитку адміністративно-правової науки.

За змістом та оформленням дисертація Волкової Людмили Миколаївни відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів. Зміст автореферату ідентичний змісту дисертації та її основним положенням.

Отже, дисертаційне дослідження на тему «Адміністративно-правове забезпечення діяльності органів правосуддя в Україні» є комплексним, завершеним монографічним дослідженням, а його автор – Волкова Людмила Миколаївна гідна присвоєння наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07. – адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право.

Офіційний опонент –

Заступник директора з наукової роботи Юридичного інституту

Державного вищого навчального закладу

«Київський національний економічний

університет імені Вадима Гетьмана»

доктор юридичних наук, професор

Handwritten signature of O. V. Kuzmenko

О. В. Кузьменко

Handwritten signature of O. V. Kuzmenko
Засв. н.н. В.К. Р. К.В. Демченко